

Megjelenik ez a lap hetenkint kétszer, Keddén és Pénteken.

Á r a :

Egész évre 6 ft. — kr.
Félévre 3 ft. — kr.
Negyedévre 1 ft. 50 kr.

Szerkesztői és kiadói szállás:
Kenyeres Adolf ügyvédi
íródája, Nagypiaczon.

NEMERE.

Politikai, közgazdasági és társadalmi lap.

Hirdetési díj:

3 hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért 4 kr. — (1—10 sornyi hirdetés ára mindig 40 kr.) — Bélyegdíj minden igtatáskor 30 kr. — Nagyobb hirdetéseknel alku szerint. — Hirdetések fölvetetnek a szerkesztőségben és Römer és Kammer nyomdájában.

A székelyekért.

Kétségtelen, hogy a székely igen nevezetes tényezője országos honvédelmi rendszerünknek.

Hagyományai, jellemző tulajdonságai és lakhelyének földrajzi fekvése egyaránt fölhívják az államférfi figyelmét e népre.

Ép oly nagy figyelmet, vagy még nagyobb igényelhet a székely munkaképességénél fogva. Birodalmunkban hasonló nagyságu területen sehol sem lakik annyi ember, mint a székely földön; és birodalmunkban nincsen hasonló nagyságu lakott terület, a melyen annyi volna a terméketlen vagy roszul termő föld, mint a székely földön: mindamellét el kell ösmerni, hogy a székely több jóllétet élvez, mint birodalmunk sok más részének lakója, főképp az erdélyiek.

Ez a körülmény eléggé mutatja, hogy nagyon életrevalónak kell lenni ezen népnek.

De szemünk előtt foly a hangyaszorgalmu élet; láthatjuk és dicsérhetjük annak egyes jeleneit.

Udvarhely és Kézdi-Vásárhely iparosai minden piacon háttérbe szorítanak másokat, a meddig üzletüket kiterjesztik; pedig számba kell venni, hogy nagyobbára a századok óta jól ápoltságos szorgalmu szászok iparával kell versenyezniök.

Kézdi-Vásárhely népének életrevalóságát

megítélni abból, hogy zsidó nem tudott fészket verni közöttük.

Még szembetünőbb ez a székely életrevalóság Brassóban. Brassó iparának egy jelentékeny része székely kéz műve. Az itteni iparnak két főczikke a posztó és a kötél, melyek nagy összegeket hoznak be évenként Oláhországból. Ezen cikkek szász iparosok kezében vannak ugyan, de munkásaik csaknem kivétel nélkül székelyek. Egy-egy posztószövő 10—15 székely szolgálót tart, és azok végzik az egész munkát.

Egyéb iparágak még inkább a székelyek kezében vannak. Brassó kereskedői jelentékeny üzletet folytatnak Románia felé csizmadia, asztalos és szíjgyártó munkákkal, nemkülönben vászonnal. Ezen cikkek igen csekély kivétellel helyben vagy vidéken lakó székely kézművesektől szedik be.

Még feltünőbb azon jelenség, hogy a mely iparnembe a székelyek itt Brassóban befészkelhették magukat, azt csakhamar egészen hatalmukba kerítették. Így például a brassai csizmadia, kovácsok között igen kevés más nemzetiségű van ma már. Egyszerűen lemaradtak a székely életrevalóság mellett.

Pedig itt nagyon nehéz volt a székelynek magát megfészkelnie. Egy ideig — a mint tudjuk — egyáltalában nem fogadtak be magyar birtokost vagy mesterembert a szász földre. Még a negyvenes éveken

innen is megtörtént, hogy föl a királyig kellett esdeklni valamely magyar iparosnak, míg itt műhelyt nyithatott. E tekintetben lesz alkalmunk közölni a tárczában egy igen derék brassai polgártársunk naplójegyzeteit.

De feltünő, hogy még ma is ezer akadály áll fenn.

Némely mesterségre határozottan nem vesznek be székelyt ma sem tanulónak. Ilyen a posztószövő. Egy közeli ösmerősiünkkel a forradalom utáni években történt, hogy atyja az itteni real- és kereskedelmi iskolába akarta adni, de az atyának minden tekintélye és minden utánjárása mellett sem fogadták be, megmondván végül egyenesen, hogy: „Intézeteinket mi saját gyermekeinknek állítottuk.”

Említve volt már első számunkban, hogy itt némely közterhet, például az utrovalat, minden lakos egyenlő mértékben hordozza. Nem arra czéloz-e ez is, hogy az új megtelepedés nehezítették?

S hogy egyebet ne említsek, még csak azt akarom fölhozni, hogy minden iparos szakmánál el van határozva, inast addig legénynyé föl nem szabadítani, míg papjától bizonyítványt nem hoz, hogy az inasi évek alatt minden vasárnap vallástanuláson volt.

Megtörténik aztán, hogy a kezdő székely gyereket erre a határozatra nem is figyelmeztetik; vagy ha igen is, utóbb nem kényszerítik rá a vasárnapi iskola látogatására,

TÁRCZA.

Látogatás a moldovai csángóknál.

(Folytatás.)

Kedves házigazdám tisztelendő Petrás János nemcsak tudományosan képzett pap, hanem a moldovai magyarságnak mint egy negyven év óta valóságos védangyala. Midőn valamelyik csángó faluban bucsu esik, a magyarság ezereknél özlök oda, hogy János papnak lelkes magyar prédikációit hallgathassa. Szeretik őt az imádásig s bizonyosan ennek a határtalan ragaszkodásnak köszönhetni azt, hogy az olasz armánykodás és oláh nemzetiségi féltékenység, bár sokszor megkísértette, nem bírta Moldovából maig sem kizavarni. Az ifju nemzedék közül csak kevesen tudhatják, hogy ő az, aki 1836-ban a borszéki fürdőn Döbrentei Gáborral megösmérvén, ennek felhívására oly remek leveleket irt a csángók állapotáról, melyek akkor a magyar akademia évkönyveiben láttak napvilágot. Ő az, aki halhatatlan emlékü keleti utazókat Jerney Jánost moldovai kutatásaiban az oláhok megtámadásai ellen, ép oláh lapokban férfiasan támogatta. Jól tudtam már akkor ezeket s ezekhez hasonló érdemeit s ép azért kitünő szerencsémnek tartottam, hogy vele megösmérvén, hogy az ő szájából hallhassam a csángók állapotát. Küzdelmeire viszapillantva, kevés jóval biztatott a jövőre nézve; sőt úgy látszott, hogy a csángók nemzetiségének megőrzése iránt már akkor kétségbe volt esve. Később hozzám intézett pár levelében e kétségbe esését még inkább kifejezte. Eljö az idő, midőn e leveleket napfényre hozhatandom.

Aggodalmát, a moldovai községi iskolák tekintetében, melyekből a magyar nyelv határozottan ki van tiltva, fájdalom az idő nagyon korán igazolta.

Mig nézeteinket egymással kicseréltük s mintegy áhitaltal csüngtem elbeszélésein, azalatt beharangoztak „Menjünk — mondá — istenházába és imádkozzunk újabb segedelemért.” Azonnal talpra állottam,

mert bizony kíváncsi voltam hallani, hogy hogyan megy végbe az a csángó isteni tisztelet. Még most évek mulva is oly jól esik visszaemlékezni arra, hogy az minden várakozásomat felülmutta. Már a templom kerítésében magyar ének hangja ütötte meg füleimet. Magyar volt ott mindenki: a kántor, a ministransok, a hallgatók, a székekben magyar zsolnárok. Bizony ha minden moldovai faluban ilyen papjaink lennének, nem kellene feljajdulunk nemzetiségünk pusztulásáért! A nők nem ülnek székekbe, hanem térdelve végzik az istentiszteletet, de ezt így találják illendőnek.

Templomozás után két öreg csángó aszszonnyal kíséltam a klézsei temetőbe, hogy ott ismét nem remélt meglepetésben részesüljek. Ugyan mi meglepő lehet egy egyszerű falusi temetőben? Csak az nyájas olvasó, hogy ez a temető külföldön van, de azért ebben, a megszámlálhatatlan sirkeresztek között nem találtam egyetlen egyet sem, a melyen a felírás nem magyarul lett volna. Mondanom sem kell, hogy ez is a derék lelkész érdeme. S hogy milyen jól esik ezt látni, azt csak a tudhatja, a ki sokat volt távol szeretett hazájából. Tisztelendő Petrás maga is klézsei szegény szülek gyermeke; fiui kegyeletének szép ténye azon két díszes sirkereszt, melyeket a temetőnek egyik főbb pontján állítottatott a lelkes pap, egyszerű szüleinek emlékezetére.

Klézset azon meggyőződésben hagytam el, hogy egy buzgó és lelkes pap végtelen sokat tehet hivei között a nemzetiség megőrzésére. Nincs okom tagadni, hogy példáj a buzditólag hatott réám későbbi tetteimben. Különös gondom volt arra, hogy oláh feliratu sirkő ne kerüljön temetőnkbe s ha egy egy mégis becsuszott, az tudtomon kívül történhetett.

Még az nap Bákóba hajtattam, hogy a moldovai magyar püspökségnek e hajdani székvárosával közelebbről megösmérvén. Ajánlva voltam a foksányi rom. kath. pap által, a ki csak hamar egy szerencsétlen esés következtében nyakát szegte, a bakói rom. kath. lelkészhez. A tisztelendő tót ajku atyafi a magyar nyelvet is meglehetősen törte, szívesen is fogadott, de én olyan idegennek éreztem magamat a romok között. Hiszen itt még a 17-ik században magyar szó hangzott az utcákon, ma pedig zsidó és örmény inkább, mint oláh város. A magyar

elemet csak néhány elzüllött magyar iparos és cseléd képviseli. Ki magyart akar látni Bákó megyében, az ne mulasson Bákóban, hanem siessen ki a Bákóból nyugot-északra elterülő Barátfalva, Nagypatak, Forrófalva és Bogdánfalvákra. Így tettem én is, azért is, mert egy magyarhoni román ur ember megtudván hogy ki vagyok s mi járatu, haragos szemekkel kezdte reám a Hotel Moldovában lövelleni. Eszélyesnek találtam tehát szemem elől eltűnni. Miután tehát megösmérvén Molnár Ferencz nagypataki rom. kath. magyar pappal, egy egyfogatu zsidó szekeresrel odább állítottam compatriotám haragos szemem elől, s egyenesen Barátfalvára hajtattam ki. Vasárnap volt, a falu csinos népe épen a templomból oszlott szét. Tudakozódásomra hárman is elő ugrottak, hogy a tisztelendő urhoz felkísérjenek.

„Magyar-e a kegyelmetek papja — kérdém egyik ifju kiserőmtől? A fiatal az öregre tekintett felelet helyett, mintha mondta volna: „Szóljon már kend is.” „Nem magyar bíz a édesz ur, nem tud az egy szót szem magyarul, elég a mi nyomoruzásunk.” „De hát mi — kérdém tovább — ha nem magyar?” „Hát ugy mondják hogy talián, áldja meg az Isten.” ... A kapu megnyilt és én bemutattam magamat tisztelendő Pater Dénesének. Vidám egy öreg pater volt ő tisztelendősége, minden szava után jókat nevetett s így elképzelhetni, hogy milyen kevés időnk maradt az okos beszélgetésre. Temploma roskatag, de paplaka emeletes új épület volt. A szegény magyar kántor pedig egy viskóban nyomorgott. Ebéd után egy egy borostyán köves csibukkal szánkat bedugva, con amore néztünk le az emeletről az előttünk elterülő falura és a Szereth gyönyörű völgyére. Na, gondolám magamban, itt az ideje komolyan beszélgetni, mert a csibuk nem enged időt a nevetésre. „Tisztelendő atyám, kérdém, persze mindig oláhu — hát iskolája van-e?” Czelt értem, vége volt a nevetésnek. „Mi az Istenem csudája, iskola? Hát az minek?” Kérdé komolyan, helyéből felugorva. „Hát csak azért, hogy e megye gyermekei tanulnának írni, olvasni s ne felejtjenek el édes nemzeti nyelvöket, hisz a mint látom itt elég hely volna egy iskola építésére. „Iskola, iskola! na még csak a kéne ennek a gyilkos népnek, mikor így sem birunk vele: látszik, hogy az ur nem ismeri ezt a népet.

sőt sokszor elfoglalják egyébbel. Az atya nincs itt, a hatalmas mester behunyja szemét, és a könnyelmű gyerek örömet csavarogja el az időt. — S melyik gyerek nem csavarogna felügyelet nélkül? — Mikor aztán a felszabeditásra kerül, készíthet az ifjú olyan remeket, a minőt Braassó többé nem látott: ha nincs papi bizonyítvány, nem történik meg a fölszabeditás; és az ifjú műhelyt nem nyithatván, falura megy, foltozóvá lesz és elvesz az iparra nézve.

Ilyen körülmények között foglalták el a székelyek az első helyet Brassó iparosai közt, rendkívül rövid idő, 20—25 év alatt.

És a magyar államférfinak figyelni kell a székelyre még egy tekintetből; ez nemzetiségéhez való erős ragaszkodása.

Székelyek nélkül ma Erdélyben nem volna magyar, csupán a főurak. Az ország derék középosztálya, nemzetiségünknek állandó és biztos öre: papok, tanárok, gazdasztek, hivatalnokok sok idő óta már a székelység fiaiból emelkedtek ki és alapítottak hű magyar családokat.

S ez a nép megőrzi nemzetiségét mindenütt. Bukarestben magyar kaszinót és magyar egyházakat tart fenn. A mezőségen oázis egy-egy ilyen család az elborító tenger idegen elem közt. Brassóban vannak elszázosodott magyarok, de abból egy sem tiszta székely eredetű.

Ily jelentékeny tekintetből lévén a székely nagy fontosságú tényezője ezen hazának, — azt szándékozom vizsgálni, hogy vajon történt-e elégséges intézkedés ezen faj hasznos tulajdonságainak kifejtésére; vajon a mi történt, helyes irányban történt-e, s ha még teendő, mi az.

Mindez azonban elmarad e következő számgig.

Réthy Lajos.

Kivándorlási ügy.

Brassó, 1871 január 7-én.

A magy. kir. belügyminiszternek 1869 október 1-én 3390. R. szám alatt kibocsájtott körende-

Iskola, — mondja mind jobban neki tűzülve, hát ugyan ki építené? A bojár? na hisz csak az kéne, hogy afélével álljak elé. — Elég az, hogy az én vigkedvű házigazdám úgy neki tűzött hűveinek, bojárjának mosásába, hogy talán maig is folytatná, ha csibukom ki nem ég és tisztelettel nem tudatom, hogy szándékom a faluban kissé körülnézni. Legelőbb a kántort látogattam meg, a ki sajnálattal tudta, hogy a pater az iskolának minő halálos ellensége, hogy régebben tanított s tudnak is néhányan énekelni, de a mostani gyermekek már magyarul is alig tudnak. Ime mit tehet egy papnak közönyössége s az iskola iránti ellenszenvé! Vecsernyére én is bemeztem a templomba; a kántor és pár legény magyarul énekelt, de a nagy többség némán halgatott. Szomorú postája az eloláhosodásnak. . . Templom után az ifjuság felsietett a fatu feletti kalváriára, honnan felséges a kilátás a Szereth és Beszterce völgyére. Magam is utánok kullogtam, hogy hallgassam beszélgetéseiket, de biz azok egy szót sem beszéltek magyarul. „Nu umbla limba“ nem jár nyelvünk felelők kérdésekre. Különbözik magyaroknak tartják magukat de utána vetik rögtön, hogy ők magyarok „dupa religia“ valásoknál fogva. A rom. kath. hitet magyaráthitnek nevezik, különben romjaikban is meglát-szik, hogy magyarok. mert tiszták, ruhások és beszédesek. Midőnt azt mondtam, hogy öltöztetik oláhos, többen vörös fejtő- s inggalérukra mutatva mondták; ilyen nincs az olának.

Ep azon időben volt, hogy Medgyes Lajos felrázta volt Erdélyt a mezőségi magyarok eloláhosodása miatt. Lelkes szavai ott a kalvaria hegyen is füleimbe zúgtak. Leültem a zöld gyepre; kivétel naplómat s ott a csángó ifjak szemé láttára ezt írtam bele: „Medgyes otthon menydörög látva, hogy fajunk szemlátomást pusztul, ha idejöhete s e népet láthatná, könyekre fakadna. „Vajon kit hibáztassunk ezért? Odahaza a ref. egyház, itt a Szereth völgyén a rom. kath. egyház papjainak lelkét nyomja a hanyagság büue. Árpád kellj föl sírodból és lásd meg mivé tettek utódaid Ateklözben!!“ Pár könyecseppet le-törölve siettem le ama kalváriáról, melyen az olasz papság magyar nemzetiségünket oláh keresztire feszi-tette.

Koos Ferencz

lete az ország összes törvényhatóságainak meghagy-ja, hogy a szomszédos Dunafejedelemségekbe útna szándékozó fiatal nőszemélyek részére adandó külföldi útlevelek megszerzése körül a legszigorúbb és legóvatosabb eljárást kövessék s a rendelet áthágóit, valamint a kerítőket és csábítókat keményen büntessék.

A belügyminiszternek ezen intézkedése, bár mily buzgalmat fejtettek legyen is ki eddig elé az egyes törvényhatóságok annak alkalmazása érdekében, mind ez ideig még nem sok eredményt tudott felmutatni, mivel, miként a legújabb tapasztalatok tanúsítják, a jogtalanul kivándorolt és külföldön igazolvány nélkül tartózkodó fiatal nő személyek száma a legutóbbi időkben nemhogy csökkent vagy kevesbedett volna, hanem inkább szaporodott s a napirenden lévő kivándorlások, kiszöktetések és csábítások már oly mérvben kezdennk mutatkozni, melyek előbb-utóbb aggasztókká válhatnak.

Hogy ezen leverő és vizsás állapot mihamarább megszüntethessék, szükséges oly módozatokról gondoskodni, melyek a bajt gyökeresen orvosolják. A kormánynek tehát hivatása leendő, oly rendszabályokat léptetni életbe, melyek a kivándorlási áramlatnak ne csak egyik irányzatát, hanem annak legveszedelmesebb nemét is, a szökéseket és kiszöktetéseket alaposan megakadályozzák, mert éppen azon személyek teszik a helyzetet tarthatatlanná és kétségbeesítővé, kik könnyelmű eltávozásukat kecsegtető kilátások, ígérek vagy lélekvásárlások következtében titkos utakon és álnok módon eszközlik ki.

Nézetünk szerint ezen égető baj elhárításának legbiztosabb óvszere az volna, ha a magos kormány a határszéli havaşok jelenleg felületesen kezelt ellenőrzését minél hamarabb szigorúbb felügyelet és célirányos szervezés alá venné, mivel a csempészek és ezekkel rokonfajú erdei kaulok serege már annyira elszaporodott, főleg a határszéli vidékeken, hogy azok nemcsak egyen-egy, hanem már karavánoként is kényelmesen járhatnak ki és be az országba, magukkal hozhatván és vihetvén bármit vagy bárkit is; annélkül, hogy valaki útjokat állaná vagy őket feglalkozásaikban akadályozná.

Egy másik jelentékeny baj, mely a kiszöktetéseknek szintén igen tág mezőt nyit, a szomszédos keleti tartományok, jelesül Oláhország kormánya és idegen consulságai által kiállított külföldi útvelek hiányos alakszerűségében rejlik. Az ezen közegek által kiállított útvelek ugyanis az előmutatóra szólván, ennek pontos személyleírását magukban nem foglalják. Csupán annyit tartalmaznak, hogy N. N. szabadon utazhatik felesége, gyermekei, rokonai és cselédjeivel együtt, de hogy kik legyenek az illető útítársak, kikkel útlevéltulajdonos utazik, névleg megnevezve nincsenek; csak szám szerint vannak megjelölve, hogy hányan vannak. Ezen útvelek tehát alig egyebek, mint afféle üres forgatmányok, giro bianco-k, melyeket birtokosaik tetszésök szerint forgatmányozhatnak.

Hogy az ilyenféle útvelekkel a legnagyobb visszaéléseket lehet elkövetni, az kétséget sem szenved. Nekünk is már volt többször alkalmunk ennek valódiságáról meggyőződést szerezni. A kiszöktetések a legnagyobb mértékben minden évben a fűrdői idény végeztével folynak, midőnt nagyszámú oláhországi vendégeink fűrdőinkről hazaféle térve, egyúttal egy sereg fiatal székely leányt is magukkal visznek, kiket szokás szerint oláhhoni szabású ruhába öltöztetnek.

Ezen visszaélést természetesen csak nemzetközi tárgyalások folytán lehet kiegyenlíteni, de ha ezek mi eredményre sem találnának vezetni, akkor nem maradna egyéb hátra, mint hogy kormányunk az ország határszéli hivatalait oly útasításokkal lássa el, melyeknél fogva jövőre nézve ne csak a külföldi útvelek, hanem az illető utazók személyazonosságai is szigoruan ellenőriztessenek, mert nemzeti érdekeink, valamint viszonyaink egyaránt óva intenek bennünket, hogy még a legesekélyebb jelenségekre is, melyek bajt hozhatnának reánk, gondosan terjeszük ki figyelmünket, mivel maga Széchenyi is, egy alkalommal a nemzeti létszámról szólva, azt

mondá, hogy „oly kevesen vagyunk, mikép az apagyilkosnak is kész volna mebecsátani, csakhogy a hohér bárdja se fogyassza fajunkat.“

Teőrök Károly.

Brassó város népiskoláiról.

(Folytatás).

Egy kis historia és polemia.

12 §.

Még külföldi lapban is azt írta valaki Brassóból, hogy a magyar kormánynak rögeszméje a községi iskola-állítás; s csak ezért akarja Brassót is arra szorítani.

Itthon egész hadjárat kezdődött hírlapi téren és önálló röpiratban a kormány ezen állítólagos rögeszméje ellen.

Legnagyobb mértékben foly pedig társadalmi téren az izgatás.

Ime itéljen maga a Tekintetes Tanács, hogy a fennvázolt helyzet mellett, a szentesített országos törvény alapján, tehetett e egyebet a központi kormány és annak helybeli közege, mint hogy községi iskolák állítására sürgesse Brassó közönségét!

Sem az 1868 XXXVIII. t. cz., sem bármely más hazai törvényünk nem ad jogot az országos kormánynak arra, hogy egyház-felekezeteket kényszerítsen iskolaállításra. Minthogy azonban kötelessége kellő mennyiségű és minőségű iskolákról gondoskodni, nem fordulhat másúvá, mint a községekhez; azokat kell kényszerítenie erejük határáig elégséges iskolák állítására.

Az 1868 XXXVIII. t. cz. akárkit meggyőzhet arról, és arról is, hogy a mely iskolákat a községek állítanak, azok községi iskolák.

Ha a város közönsége azt hiszi, hogy nem kötelezhető községi iskola állítására, az 1868 XXXVIII. t. cz. alapján csak is két mód van attól menekülnie; egyik:

Kimutatni és bebizonyítani tény ellenében ténynyel, hogy Brassó város népiskolái mennyiségre és minőségre teljesen megfelelnek a szentesített országos törvény szabványainak; a másik:

Émlített törvény 43. §a alapján kimutatni, hogy a városnak semmi olyan jövedelme nincs, a melyet népiskola állítására fordíthatna.

Brassó város közönsége mindezeket nem tette; hanem elmondom röviden, hogy mit tett.

(Folytatása következik).

V i d é k.

Csik-Somlyó 1871 Január 5-én.

A nagyváradi kolosvári vasút megnyitása óta pesti lapjainkat 24—48 órával is későbbben kapjuk, mint eddig. Néha kapunk 2—3 számot egyszerre, máskor egyet sem, ismét máskor a régieket későbbben mint az újabbat, néha meg az egyik lapot kapjuk a másikat nem. S nem különben van ez a kolosvári lapokkal is: úgy hogy a legjobb uton vagyunk arra, hogy a francia léghajó postáit megirigyeljük.

Hírszerint a postamesterek folyamodására a kormány elrendelte, hogy az egyik postamenet a másikat bevárni ne tartozzék, hanem a kiszabott órában pontosan induljon. Ez kényelmes lehet a postamester urakra, de eredményében, mint látjuk, ép oly bosszantó mint hátrányos a közönségre nézve. Pedig vajon melyikért vannak a posták?

Vajjon felhat e a „Nemere“ szava odáig, hol az ilyen bajokon segíteni tudnának?

Telünk, mely állandóan kemény csekély hóval, csak némileg volt képes az ősz óta a gyermekek között borzasztóan öldöklő roncsoló toroklob ragályának gátat vetni. Egy orvos, kinek körében e veszélyes betegség nagy mérvben dühöngött, azon tapasztalásra jutott, hogy oly hazak, melyekben photogen lámpát égetnek, általában menttek maradtak a kórtól. Ez uyan könnyű óvszer, s azért juttatom köz tudomásra, hogy alkalmaztassék.

Minthogy pedig jól tudom, hogy a hoszu levelet kevesen olvassák végig, ezennel bucsut veszek a viszontlátásig.*)

V e g y e s.

— Jóravaló könyvkereskedés, mely a magyar irodalmat kellő figyelemmel kísérvé, — nincs az egész vidéken. Itt Brassóban inkább a német és román irodalom ápolatik; Háromszéken, Csikban, Felső-Fejérenben, Fogaras vidékén egyáltalában nincs számbavehelő könyvkereskedés.

E téren is szolgálni kívánunk a közmívelődés-

*) Kérjük, minél gyakoribb legyen a viszontlátás. Szerk.

nek, s minden kezünkbe kerülő irodalmi munkát érdeme szerint ösmertetni fogunk.

— **Hogy mérik a gyorsírók a szónokokat.** A „Magy. Gyorsíró“ januári száma ad róla felvilágosítást. A negyvenes években országgyűlési gyorsíróink „mártás“ szerint mérték a beszédeket, és három, öt vagy tíz mártásosnak nevezték a szónokot aszerint, a mint beszéde folytán három, öt vagy tízszer kellett bemártani a tollat. A mai gyorsírók már nem érik be az ilyen tökéletlen mértékekkel, hanem a szót, sőt szótagot veszik a mérés egységeül. Így számszeres képet nyernek a szónok sebességéről. Egy, e célra készített összehasonlításból a következő adatokhoz jutottunk. Eötvös József h. a törvényhatóságok rendezése fölött m. év. jul. 19-én 38 perczik tartott beszédében 3012 szót mondott, s így perczenkint átlag 79 szót ejtett, Déak Ferencnek a közös pénzügyminiszter hitelművelete tárgyában november 23-án 19 perczig tartott beszéde 1646 szóból állt s így perczenkint átlag 86 $\frac{1}{2}$ szót ejtett. Lónyay Menyhért a képviselőházban mondott búcsubeszéde 115 perczig tartott, pontos számítás szerint összesen 10660 s így átlag perczenkint 92 $\frac{1}{2}$ szót mondott. Kerkapoly Károly az indemnity kérdésében — szokottnál lassabban szólva — 20 percz alatt 1956 szóts így perczenkint átlag 93 szót ejtett. E szerint 79, 86 $\frac{1}{2}$, 92 $\frac{1}{2}$ és 93. Eötvös, Déak, Lónyay és Kerkapoly előadási sebességének számbeli kifejezései. Megjegyzendő, hogy a helyeslés, zaj stb által okozott, néha perczekig tartó megszakítások ideje nem vonatott le az egész beszéd időtartamából, s így a perczenkint ejthető szók száma mindegyik említett szónoknál tetemesen nagyobb a felsorolt sebességi számoknál.

Külföld.

Említettük már, hogy Bismarck gróf váratlanul a leghizelgőbb hangu sürgönyt küldötte Bécsbe.

Mint lapunk utóbbi számának távirati tudósítása értesít, a mi külügyminiszterünk már válaszolt is, még pedig egészen barátságos hangon.

És ezen sürgönyváltás eredményeként nem kevesebbet állítanak, mint azt, hogy birodalmunk és Poroszország között már készen volna a szövetség.

Ezen lehető szövetséget akarjuk ez alkalommal vizsgálni. Hogy Poroszországra nézve igen kívánatos lehet jelenleg megnyerni a magyar-osztrák birodalom jó indulatát, — az nagyon sok felől bizonyítható.

Meg akarja kapni a német császári koronát, a mely Bécsben van; kiengesztelni uralkodónk szívét, a kinek ősei nagyon sokáig viselték a most Vilmos királyra szálló méltóságot, s a ki még maga is nagy befolyással bírt a most Vilmos alatt egyesülő Németországban. Aztán akárhogy végződjék a francia háboru, annyi tény, hogy a német birodalomnak néhány évig pihenésre van szüksége. Arra az időre igen jó biztosítani magát az embernek ettől a mégis nagy és talán erős szomszédától. Aztán Bismarckot nem köti a szerződés; a hogy megszegett akárhányat eddig, megszegi ezt is — gondolja — mihelyt elég erősnek érzi magát elfoglalni az osztrák tartományokat.

Ez nagyon világos. De mi vihette bele a mi államférfiainkat, hogy ily két kézzel siessenek elősegíteni Bismarck terveit? S honnan van az a különös jelenség, hogy — a mint állítják — épen Andrassy gróf pártolná nagyon a porosz szövetséget?

Andrassy gróf hazafiságában nem kételkedett még soha senki, s ezenkívül éleslátásu államférfinak is tartják. Hogyan történhetik hát, hogy ily könnyen hajlik Bismarck után, akkor, a mikor hazánk nagy többsége határozottan a fracziákkal rokonszenvez a most folyó háboruban? a mikor ez által a francia rokonszenvet nagy próbára tesszük? a mikor előre tudhatjuk, hogy Bismarck csak addig él velünk békeségben, a míg egy vagy más érdeke nem tanácsolja háboruvá változtatni a békét?

Részrehajlatlanul igyekszünk elsorolni a másik részre szóló indokokat is.

A békeségre nekünk is nagy szükségünk van, nemcsak azért, mert a békeség mindig jobb a háborúnál, hanem azért is, mert nem vagyunk eléggé elkészülve, hogy egy bekövetkező háboru kockára ne tegye birodalmunk egész létét. Ezenkívül a birodalom tulsó felében a csehek nagyon békétlenül viselték magukat mostanság; nyíltan kifejezték rokonszenvüket az oroszok iránt.

Egy Németországgal kötendő szövetségből azt remélik, hogy a míg az tart, a muszka nem mozdul, mert ő a németen kívül más szövetségre nem számíthat Európában; a csehek is meghúzódnak és lehető lesz a birodalmat kellőleg rendezni.

S megjegyzendő, hogy ez a szövetség csakis a kölcsönös békeségre irányulhat és épen nem terjed oda, hogy a francia ellen akármi uton segítséget szolgáltatassanak, — ellenkezőleg az remélhető, hogy épen a francziának tesziünk szolgálatot a béke alkalmával ezen bizalmasabb viszony folytán.

S végül, ha Bismarckról feltehető, hogy csak addig tartja meg a szövetséget, a míg érdeke kívánja, nekünk is lesz esztünk úgy tenni; s mikor észre vesszük, hogy ki akarja rántani alólunk a pokróczot, azon lesziünk, hogy mi rántsuk ki azt alóla.

Ennyi az körülbelől, a mit az ügy teljes megértésére el kellett mondanunk.

A magunk részéről csak annyi megjegyeztünk van, hogy államférfiaink dolga megragadni minden becsületos lépést, melylyel hazánk békéjét fentarthatni, felviráztatását elősegíthetni; a míg észszerű és a haza javát célzó indokokat látunk elhatározásuk alapjának, nem fogjuk gáncsolni törekvéseiket. Hanem az ellen előre is tiltakozunk, hogy akármi kecsegtető külföldi szövetségért alkotmányunkból és önállásunkból hozzanak áldozatot.

Ugy értjük, hogy Poroszországban meglehető zsarnok rendszer uralkodik, míg minálunk szabadság. Poroszország kedviért nem vagyunk hajlandók elengedni szabadságunkból semmit.

Csak azért említők meg, mert némely nap már efféle rémekkel is ijesztget.

Legujabb.

Pest, jan. 4. Hírlik, hogy Garibaldi jan. elsején kemény vereséget szenvedt. Ezerkétszáz katonája Svájcba menekült, hol lefegyvereztettek. Páris kapitulációja, állítólag küszöbön áll. A sergekben orjási nyomor a nagy hideg miatt. A francia flotta fölszerelése foly. Bismarck gr. komolyan beteg. A mecklenburgi nagyherceg letétetik. serege egészen tönkre ment. Havreban jól szervezett nagy francia sereg áll.

Pest, jan. 4. A poroszok Páris keleti védműveinek bombázását félbehagyták, nagy veszteségeik és az ostrom eredménytelensége következtében. Favre 5-én megy a londoni konferenciára.

Bordeaux, jan. 4. Faidherbe tük. jelentí jan. 3-án Bapaume mellett ütközet volt, mely 12 óra hosszat tartott. A poroszok minden posztióból és minden faluból elüzetek, s rendkívül nagy veszteséget szenvedtek; a mi veszteségeink is jelentékenyek.

Prága, január 4. Cseh lapok a tyroli landwehrtörvény szentesítését a fizévi cseh küzdelem első eredményének mondják s hiszik, hogy legközelebb egy önálló cseh hadsereg is fog szerveztetni.

Dijon, jan. 3. Egy 800 főből álló ellenséges csapat Saulen mellett egy megerősített garibaldista zászlóalj által megveretett.

Karlsruhe, jan. 4. Az utóbbi napokban itt mintegy 40 zászlóalj tartalékcsapat vonult el Bajorország, Würtenberg, Baden s Poroszországból, Werder tk. hadtestének megerősítésére.

Berlin, jan. 2. A „Spn. Ztg.“ hiv levelezője jelentí: A Bismarck által kijelölendő békefeltételek még ismeretlenek, minzáltal bizonyos, hogy nem fog annyira menni, mint a közvélemény, mely Elsasst, Lotharingiát és még más területeket is követel.

Drezda, jan. 4. Szökevények állítják, hogy Párisban lehangoltság uralg; a katonák élelmezése még kielégítő s bőséges. A boulevardok fái tüzelő szerül használtatnak.

Bécs, jan. 4. Az „Etoile belge“ nek eddig optimista érzelmű párisi levelezője arról tudósít dec. 29 ről, hogy a hideg folytán az összes lakosság rendkívül szenved, tüzanyag-kereskedők ellen intézett több rendbeli kihágások csak nehezen voltak elnyomhatók. A tegnapi nap bebizonyította a porosz tüzérség tulhatalmát; a komoly aggályok igazolva vannak. Brüsszelbe érkezett eredeti sürgönyök constatálják a montavroni veszteség folytán elterjedt rendkívüli bátortalanságot. Kétséges, hogy a város tartható-e tovább, miután az élelmiszer fogytán van.

Bordeaux, január 3. E hó 2-dikán lyoni szabadlövészek az ellenséget Chansnál megtámadták s megverték. — Az ellenség rendetlen futásnak eredvén, 10 kilometyrnyire üldöztetett, s 100 halottat vesztett. A mi veszteségünk 11 ember.

Bordeaux, jan. 3. este. December 31-én a Loire mentében több ütközet történt. Egy — Baroche-Gouetből Courtalimba küldött kémlelő csapat üldözőbe vett egy porosz osztályt, mely 65 halottat hagyott vissza. Jan. 1-én az algieri lovasok fényes ütközetet vívtak Laerdin mellett, midőn az ellenség előrsei Longpereig s St. Armandig verettek vissza. Jan. 2-án egy ellenséges osztály Lance mellett lepetett meg s ennek folytán 15 foglyot, egy takarmány s egy marhaszállítmányt hagyott vissza, s végre 10 embertyi veszteséggel Vendome felé futott.

Versailles, jan. 3. Mezièrest tegnap délben szállották meg a porosz csapatok. Ez alkalommal 2000 foglyot, köztük 98 tisztet ejtettünk, ezenkívül 106 ágyu s nagy élelmi készlet jutott birtokunkba.

Bécs, jan. 5. Lilleből magántáviratok megerősítik Faidherbe tegnapelőtti vereségét Ervillers és Achlet között; az első francia dandár elfoglalta Fehageles falut, azonban kénytelen volt azt iszonyu veszteségek között kiüríteni. A „N. fr. Pr.“ nek egy havrei távirata beismeri, hogy Roye tük La Louille mellett a poroszok által meglepetett; Honfleur fenyegetve van.

München, jan. 4. Nemzeti szabadelvü lapok állítják, hogy a hazafi párt a királyt lemondásra s a korona letevésére akarja bírni.

Genf, január 5. Bourbaki 60,000 emberrel Dijon mellett áll; a poroszok visszavonulásuk alkalmával minden falut kizsákmányoltak. Chaudordy egy új körlevelet bocsátott ki, melyben bebizonyítja a porosz hadviselés kegyetlenségét. Azon rendelet, mely a Strassburg és Metz feladását megvizsgálandó bizottság összeülésére vonatkozik, visszavonatot.

Versailles, jan. 5. Reggeli 9 óra óta megkezdődött Paris előtt a déli front lövetése felséges téli szélcsendes napon; a hideg 9° hónélkül.

Bordeaux, jan. 5. Arrasból e hó 4-éről jelentik: Az északi hadsereg 2-án a Courcelles, Ervillers és Mory közti vonalon

az ellenségre bukkant, s öldöklő csata fejlődött ki, mely reggeltől alkonyatig tartott. Az eredmény a jobb szárnyon igen kielégítő volt, a bal szárnyon és a középben azonban határozatlan. Tegnap a csata újból megkezdődött s végelkeseredettséggel folyt az egész napon át, melyben az ellenség teljes vereséget szenvedett s egész Bapaumig üldözött; több falut szuronyokkal vettek be a győzők; az ellenség vesztesége tetemes.

München, jan. 5. A képviselő kamara összes szavazattal 4 ellenében meg szavazta márczius végeig a 41 milliónyi hadi kölcsönt a háboru folytatására.

A „Nemere“ eredeti távirata.

Feladott Pesten Jan. 9. d. e. 10 óra 15 perc.
Érkezett 1 órakor.

Drezdai magánhírek szerint, mivel a szász hadtestek inkább exponáltattak, egészen az örök-

désig gyanakodtak rájuk, szász koronaherceg porosz királylyal összeveszett volna úgy, hogy kardját lábaihoz dobta; mire ott helyben el is fogák. A szász király pedig hogy fiát védje, titokban Versaillesbe utazott volna. Tény az, hogy szász királyt több napok óta nem látják.

Közgazdasági rovat.

Brassai piac jan. 5-ikén 1871.

A keleti hitűeknek pénteken, folyó hó 6-dikán karácson első napja, a katolikusoknak és lutheránusoknak vizkereszt napja lévén, a hetivásár csőtörtőkön tartatott meg.

A sok összeeső ünnepek folytán a forgalom egész héten nagyon lanyha volt, gyapju, fagygyu és nyers bőrök egyáltalában nem hozattak.

A gabona nemek is gyengén voltak keresve, az árakban kevés változás történt. A tisztabuza 7,

7 ft 20 kr., rozs 5 ft 20 — 5 ft 50 kr., törökbuza tavalyi nagy mennyiségben volt Oláhországból 5 ft 40 kr., idei 4 ft 20 kr., árpa 4—4 ft 20 kr. A zab nagyon keresett volt 3—3 ft 20 kron ment köble.

Hüvelyes veteményekben nyenge kereset miatt a forgalom nagyon csekély volt. Lencse 7—7 ft 20 kr., borsó 8—10 ft., bab (paszuly) 5—5 ft 20 kron kelt el köblönkint.

A szesz ára 13 1/2 kr. jelenleg is, és mind a mellett, hogy nagy készletek vannak, nincs remény, hogy annak ára közelebből lejjebb szállna.

Egyéb cikkekben úgy szólva semmi forgalom sem volt. Szurok keresett és nagy mennyiség kelt volna el, de nem hozatott a piacra.

A vonó és hizlalóba való szarvasmarha ára hágot, a kereset meglehetősen nagy volt, párja 60—140 fton adatott.

Bécsi börze Januarius 4-én. Brassói pénzáruk J. 5-én.

Pénznemek.	Pénznemek.
Arany 5. 84	Arany 5. 88
Napoleon'or 9. 94	Napoleon'or 9. 95
Ezüst 121. 75	Magyar 20 franc 9. 95
Magyar földteherm. 77. —	Ezüst huszas — 43
Erdélyi 75. —	Tallér 2. 51
Banati 75. —	Török lira 11. 35

Felölös szerkesztő és kiadó tulajdonos: Kenyeres Adolf.

Alulirt bizottmány a helybeli ref. egyház nevében tisztelettel jelenti, miszerint

folyó hó 14-én a redoutteban
népiskolája javára

TÁNCZVIGALMAT

rendezend,

melyre minden ügybarátokat és netaláni ohajtókat tisztelettel meghívja.

Brassó, jan. 9-én 1871.

(10) 1—1 A rendező bizottmány.

Báli jelentés.

Folyó hó 28-án tartandja a magyar kaszinó a Nro 1 disztermében

TÁNCZESTÉLYÉT,

mi a nagyérdemű közönség figyelmébe ajánlatik.

Belépti díj 1 ft 50 kr.

Jegyeket kaphatni: M. és L. László, Temesvári és fia, Verzár és Lázár, Tutsek és Temesvári kereskedésekben, ugyszinte Szele István szijgyártónál a (11) Nagy-utcában. 1—4

Nagy József, orgona-készítő,

felajánlja szolgálatait mindennemű szakmájába vágó munkálatra. Már eddig is nevezetes helyeken részint egészen új orgonákat készített, részint használhatatlan régieket újjá alakított. Új harmoniumokkal és kijátszott zongorákkal is folyvást szolgálhat.

A nagy érdemű közönségnek rendelkezésére áll és minden rá bízott munkákat a legjutányosabban végez; Brassóban a Bolgárszegben 1436 számú lakásán. (8) 2—0

Hazai finom és jutányos

rum, liqueur és rozsolis gyára

Kenyeres Károlynak

Brassóban, Felváros, Katalin-utcza 288. sz.
kút-utcza 315/16. sz.

ajánlja dús raktárát mindennemű rum, liqueur, rozsolis, szeszek, essenciák, kivonatok és egyáltalában minden ezen szakmába vágó cikkekben legkitünőbb minőségben a legolcsóbb gyári áron.

A liqueur-palaczkok legizletesebben kiállitva a legujabb és legkellendőbb alakban.

Továbbá ajánlja ugyanannak a művegytani készletek gyára a többek között a már általánosan mint kitünőnek elismert tintáit, szines és fekete, író és másoló tintákat minden minőségűt, diszletes palaczkokban, legolcsóbb áron.

Nagy raktár kitünő szép szövétnekekből, szilárd crajon festékekkel megfestve vagy kék papírral bevonva.

Terjedelmes árjegyzékekkel bármikor szivesen bérmentve szolgálók.

Az ország nagy részét láttam el már eddig is gyártmányaimmal, s bizalommal hívom fel a közönséget, hogy gyártmányaimat a hasonnemű külföldiekkel összehasonlítsa. A mi pedig az árakat illeti, épen azért, mert itthon állítom ki, feltünőleg olcsóbban szolgálhatok akármely külföldi cégnél. (4) 1—0

Szele István,

(7) (2) szijgyártó mester

ajánlja finom jó bőrből készült német és magyar

sallangos hámjait

és mindenféle kész szijgyártó munkáit; kijavításokat is elvállal és megrendelések után azonnal szolgál a legjutányosabb áron. Jelenti továbbá, hogy nála található jelenleg egy eladó

finom, ruganyos, könnyű szekér.

Brassó, Nagyutca, Mayer ház 497 szám.

SZESZ.

A hidvégi szeszgyárt átvéve ezennel van szerencsém tudatni, hogy Brassóban a Nagy-utcában 503. szám alatti kereskedésben

35% szesz

mindig rendelhető.

Stern Sámuel,

(9) 1—3

vegyes kereskedő.

Gazdasági gépek

a legkitünőbb rendszerek szerint a legelső gyárból, a helybeli viszonyoknak megfelelő szerkezettel törökbuza rendbe vetőgép, törökbuza és pityóka kapáló-ekék, rétgyaluk, fű- és gabona kaszáló-gépek,

cséplőgépek,

szecskaavágó és törökbuzafejtő gépek, szivattyúk s a találatnak gyári áron

Luckhardt O.

(12) 1—3

magán mérnöknel Brassóban.

Szokatlan nagy választék és jutányosság.

Alólirt ajánlja a t. cz. közönség figyelmébe dusan felszerelt fűszer, anyag és csemege kereskedését, különösképpen pedig: kitünő minőségű fekete és veres ikrát, Groyi, Emmenthali, Eidami, Parmesan, Chester, Romader, Quargli, Strachino, Káskéval és Romage de Brie File sajt és túronemeket, angolna, muszka és francia Sardina, Sardella, Lapardon, Stockfisch, Anchovis, Bricken neun Augen, tengeri, Duna, göngyölt és vadász Hering, füstölt és marinírozott ke-

cege, füstölt viza és Pisztrang, Pickling, Thün, tengeri pók, austriga, marinírozot, rák és több más hal és csiga nemeket, különböző francia és angol mártásokat, legkitünőbb minőségű francia befőtt gyümölcsöket, compotokat, francia és honi mustárt. cándirozott gyümölcsöket; szelencékben és üvegecskében kapni, Petits Poits, Mixed Pickles és más csemegéket, valódi angol Théa-Bisquits, mindennemű Chocoládákat, Hálvát, Rácháttot, és minden más-nemű cukorkákat, Bonbonsokat fontszámra vagy izletes szelencékben, csomagokban stb. Valódi és utánzott francia pezsgőt, Malaga, Madeira, Pontac, Medve, Burgundi, Xeres, Cherry, Muscatlünel, Liebfrauenmilch, Rudolfsheimi, Johannisbergi, Marcobrunni, Bocksbeutel-Stelnwein, Schwarzhofbergi, Vöslau, Risslingi, Odobesti, ürmös, Matarella, Egri, Somlai, Sexardi, Tokayi, Villányi, Szilvási, Rusti, Neszmélyi, Budai, Karloviczi, Cziprusi és más finom borokat, Porter, Steinbrucher, Bock, Märzen és más jeles sereket, olasz és honi szalámit, mortadellát és füstölt nyelveket, sonkát, olasz gesztenyét, törökmagyarót, pálmaszilvát, füget, malozsát és más déli gyümölcsöket, kitünő minőségű muszka és chinai Théát, Arack és valódi jamaika fehér és barna rumokat, továbbá valódi Cognac, Chartreuse, Kapucziner, Benedictiner, Boonekamp, valódi és utánzott francia és más Liqueureket legkitünőbb kávékat és csukort.

Kereskedése a Brassói nagypiaczon

(6) „a Török Császárhoz.“ 2—0

Demeter Eremias.

Pályázat.

Zajzonban (fürdőhely Brassóvidéken Erdélyben) a megürült rendes tanitói állomásra ezennel pályázat hirdettetik.

Évi jövedelem:

- 300 frt. osztr. ért. kész pénz.
 - 6 magyar öl fa.
 - Szabad lakás.
 - Egy darab káposztaföld.
 - Egy kis szekér szénát termő kaszáló.
- Tannyelv: Magyar.

Pályázati határidő Január hó 15-ke.

A kik ezen rendes tanitói állomásra pályázni kívánnak, bizonyítványokkal ellátott folyamodásaikkal forduljanak a helybeli községi oskolaszék elnökségéhez.

Zajzon Január hó 1-én 1871.

Utolsó posta Brassó.

(5) 3—0

Pap György,
elnök.